

**Специјални резерват
природе**

Обедска бара

**П Л А Н
У П Р А В Љ А Њ А**

2011. - 2020.

Аутор:

ЈП “Војводинашуме”

Прерадовићева 2

21 131 Петроварадин

Србија

Тел +381 21 431 144

е-маил: info@vojvodinasume.rs

Петроварадин / Србија

Октобар, 2010

ПРЕДГОВОР

Пред Вама је План управљања Специјалним резерватом природе „Обедска бара“. Доношење плана управљања за ово заштићено подручје представља значајан корак, јер је овај документ важан алат за обављање свих Законом предвиђених функција Управљача.

Планом управљања ближе се планира сваки аспект рада Управљача у наредних десет година, било да се ради о научним истраживањима, конкретним активностима заштите и очувања врста и еколошких система, развоју система посећивања или институционалном јачању самог Управљача и едукацији његових запослених.

План управљања Специјалним резерватом природе „Обедска бара“ плод је дуготрајног заједничког напора многих колега. У њему су уз израђиваче активно учествовали запослени код Управљача, Министарство животне средине и просторног планирања, Покрајински секретеријат за заштиту животне средине и одрживи развој, Покрајински завод за заштиту природе, и бројне институције и појединци.

С обзиром да се ради о првом десетогодишњем плану управљања резерватом, очекујемо да ће током његовог спровођења бити прилике за тестирање његових поставки, испунити предвиђене циљеве и спровести мере, али и уочити његове недостатке, како бисмо их приликом ревизије Плана управљања покушали исправити.

Захваљујемо свима који су учествовали у изради овога Плана управљања, а све оне који су на било који начин заинтересовани за простор Специјалног резервата природе „Обедска бара“ и рад Управљача позивамо да нам се придруже у креирању и спровођењу акционих планова и својим сугестијама помогну бољем спровођењу плана. Вјерујемо да ћемо тако допринети заједничком циљу – очуваној природи Специјалног резервата природе „Обедска бара“ на добробит свих.

Петроварадин, октобар 2007.

СПЕЦИЈАЛНИ РЕЗЕРВАТ ПРИРОДЕ „ОБЕДСКА БАРА“

Основни подаци	
Назив заштићеног подручја	Обедска бара
Категорија заштићеног подручја	Специјални резерват природе
Датум проглашења заштићеног подручја	31.08.1994
Површина	9.820,00 ха
Планско раздобље плана управљања	2011-2020
Управљач	<p>ЈП „Војводинашуме“ Прадовићева 2 21 131 Петроварадин Тел/факс: 021 431 144</p> <p>Шумско газдинство „Сремска Митровица“ Паробродска 2 22 000 Сремска Митровица Тел/факс: 022 622 111</p>
Документациона основа управљања	<ul style="list-style-type: none"> - Уредба о заштити и развоју - План управљања - Програм управљања - Правилник о чуварској служби и унутрашњем реду - Накнаде за коришћење заштићеног подручја

Обедска бара је једно од два најстарија заштићена природна добара на свету. Прва заштита датира из 1874 године, затим 1908; 1919; 1968 и 1994 године. Налази се у југо-западном Срему, између насеља Грабоваца, Обрежа, Ашање, Купинова, Прогара и реке Саве. Простире се на територији општина Пећинци и Рума. Границу подручја чини пут Грабовци-Обреж, делом пута Обреж-Ашања, линије северно од Обедске баре, канал Вок, од Купинова до реке Саве. Јужна граница се протеже током реке Саве.

Важни приоритети, који одређују стратегију у будућности заштите и унапређења природних вредности Обедске баре-рамсарско подручје су:

- Усклађивање привредних делатности: шумарство, ловство, пољопривреда, водопривреда, енергетика, саобраћај, рибарство и др.са пословима заштите и унапређења природног богатства на овом простору;
- Трајно обезбеђење одговарајућег режима воде успостављањем контакта између реке Саве и Обедске баре, омогућавање нормалног протока воде путем измуљивања дна Потковице (фазно по секторима) и повезивање водених огледала-окана системом отворених водених коридора;
- Изградња наменских брана (устава) на улазно-излазним каналима уз сезонско нивелисање воде, где ће се акценат дати на ниво и брзину протока воде и дужину трајања поплаве;
- Успостављање процентуалног односа и просторног распореда барске, ливадске, шумске вегетације и њихових заједница, наведено ће се остварити смањењем површина под клонским тополама, шикарама и састојинама барског јасена;
- Поспешивање редовног кошења и пашарења на традиционалан начин на влажним и другим ливадама, због спречавања инвазије и зарастање багремцем, врбом и јасеном;
- Стварања што више мешовитих полудоминатних шумских састојина;
- Спречавање ширења и повећања површина под клонским тополама, посебно у: ГЈ“Купински кут, Обрешке ширине и Грабовачко-Витојевачком острву“;
- Обезбеђивање додатних извора хране за представнике фауне путем чишћења влажних ливада, недопуштањем зарастања постојећи водених окана, формирање нових окана, изградња мањих наменских рибњака и слично;
- Спајање западног дела канала Ревеница са депресијом села Грабовци, чиме ће се омогућити природан проток воде кроз Резерват;
- Израда Пројекта ревитализације и промоције природних екосистема „Грабовачко-Витојевачко острво“ у СРП „Обедска бара“;
- Ревитализација екосистема веома значајног подручја на простору Обрешких – Ширина, уз усклађене видове коришћења простора (кошење и пашарење);
- Презентација природних и културних вредности Обедске баре на информативно едукативној основи, као и усклађени развој у области етно-еко туризма, услужних делатности, органске производње, програма едукације и рекреације.

Циљеви заштите очувања унапређења и усклађеног развоја

Законом о заштити природе (Сл.Гл.РС бр.36/2009), као и Уредбом о заштити Специјалног резервата природе „Обедске баре“(Сл.Гл.РС бр.56/94) утврђене су смернице за опредељивање циљева заштите очувања, унапређивања и развоја овог заштићеног природног добра. Режим заштите и коришћења који су законски дефинисани Уредбом,

представљају законски оквир за дефинисање циљева који ће се спроводити у програмским и планским документима.

У том смислу, циљеви заштите очувања унапређења и усклађеног развоја на простору „Обедска бара“ су континуирани (период 2011-2020 год)

- Одржавање биолошке равнотеже, односно обезбеђење опстанка изворних екосистема и њихове мозаичности, који својим појединим компонентама у целини представљају темељну природну вредност подручја, посебно водена и шумска станишта;
- Очување и унапређење станишних услова, нарочито влажних ливада;
- Решавање проблема хидролошког режима-услед недостатка воде у резервату;
- Активна заштита екосистема, санација станишта пашњака, бара, природних шумских састојина и ревитализација биоценоза уз репродукцију врста, односно реконструкцију појединих екосистема или њихових делова, тамо где је то могуће;
- Усклађивање дозвољених видова коришћења („мудрог“) природних ресурса (шумарство, лов, риболов, пољопривреда);
- Развој туристичко рекреативних потенцијала;
- Трајни мониторинг у Резервату (стање екосистема угрожавајућих фактора, ефеката мера усклађеног мудрог коришћења и дозвољених развојних активности);
- Сарадња са међународним, Републичким, Покрајинским институцијама, невладиним организацијама, које су повезане са заштићеним природним добром и локалним становништвом.

Циљеви и мере управљања у СРП “Обедска бара“

У складу са Законом о заштити природе, Уредбом о заштити и развоју СРП “Обедска бара“, Просторним планом подручја посебне намене Специјалног резервата природе Обедска бара и резултатима досадашњих истраживања утврђене су смернице за одређивање циљева заштите коришћења и развоја Специјалног резервата природе. План управљања је основ свих функција заштићеног природног добра, а природне вредности ће се користити у оквиру успостављених режима заштите. Планом управљања су дефинисани циљеви и принципи заштите унапређења, коришћења и развоја заштићеног природног добра, који ће се спроводити програмским и планским документима. Основни, дугорочни циљ у Плану управљања је дефинисање услова неопходних за одржавање биолошке равнотеже, односно разноврсности специјског биодиверзитета који је у целини темељ на природна вредност резервата. Паралелно са заштитом специјског биодиверзитета планирају се и реконструкције појединих екосистема (клонских топола, изданаčkih шума и сл.) у циљу њиховог унапређења и обнове. Осим наведеног циљеви су и:

- Сагледавање рецетног стања свих природних вредности
- Дефинисање угрожавајућих фактора и њихово ублажавање
- Утврђивање и израда инвентара флоре и фауне
- Израда вегетацијске карте
- Успостављање базе података и информационог система
- Трајни мониторинг стања екосистема, угрожавајућих фактора, мере активне, заштите и утицаја дозвољених развојних активности (туризам, спортски риболов, пашарење)
- Сарадња у оквиру националне и међународне мреже заштићених подручја

Да би се наведени дугорочни циљеви остварили неопходно је да се обезбеде основе за финансирање мера заштите, унапређења, уређивања и развоја из различитих извора. Имајући у виду зацртане циљеве одређене Планом управљања одређују се циљеви и мере управљања СРП „Обедска бара“ кроз следеће видове:

Приоритетне мере и активности

Приоритетне мере и активности, обухватају мере и активности које ће се спроводити у заштићеним природним добрима на терену и канцеларији, покретањем иницијатива за заштиту и унапређење. Неопходно је у што краћем року извршити формирање чуварске службе и њено опремање, усагласити посебне основе газдовања шумама и ловне основе са законским прописима који регулишу област заштите природе, покренути иницијативу за измену Уредбе о заштити СРП Обедска бара, усагласити са Законом о заштити природе и завршити теренске радове на заштити и унапређењу који проистичу из Пројекта. Ревитализација и промоција природних екосистема Купинских греда у Специјалном резервату природе Обедска бара 2008 год.)***

Финансирање и процена трошкова

Планом управљања Специјалним резерватом природе „Обедска бара“ је извршена процена трошкова заштите и развоја Резервата и потенцијални извори финансирања. Сви трошкови, осим трошкова који настају у шумарству, ловству и рибарству, процењени су на основу садашњих вредности као на пример: Бруто ЛД особља задужених за спровођење режима заштите у резервату, вредност опреме, вредност материјала, радни дан машина и слично.

Планом управљања за изворе финансирања предвиђена су средства која треба да се обезбеде путем доступних фондова, донација средства управљача, путем конкурса са израђеним пројектима и других извора.

Годишњим Планом управљања ће бити тачно одређена локација-место извођења радова, динамика (квартала) и процењена финансијска средства потребна за њихово извођење. Узимајући у обзир значај заштићеног природног добра Обедска бара, неопходно је да се за обезбеђивање процењених финансијских средстава ангажују сви субјекти, посебно државне институције и управљач како би се исти у потпуности и реализовао.

Табела бр.1: Процена потребних финансијских средстава за спровођење плана управљања (2011-2020 год.)

Ред. број	Област за финансирање	Износ процењених финансијских средстава (дин)
6.1.1.	Научно истраживачки и образовни рад	48.200.000 дин
6.1.2.	Коришћење природних вредности	13.500.000 дин
6.1.3.	Развој и унапређење простора	7.500.000 дин
6.1.4.	Намена и режими коришћења земљишта	планирани у посебним шумским основама
6.1.5.	Промоција СРП „Обедска бара“	10.000.000 дин
6.1.6.	Учешће јавности	2.000.000 дин
6.1.7.	Културна баштина	Није вршена процена
6.2.1.	Формирање чуварске службе	58.200.000 дин
6.2.5.	Завршетак планираних радова по Пројекту ревитализација и промоција СРП „Обедска бара“	13.500.000 дин
6.2.6.	Одржавање ревитализованих станишта и подиг.објеката	10.000.000 дин
6.2.7.	Обнављање граница и ознака у резервату	420.000 дин
	Непредвиђени трошкови 6% од укупне вредности	9.799.200 дин
	Укупно процењени трошкови за спровођење Плана управљања	173.119.200 дин

Из наведене табеле се види да у обзир нису узети трошкови који настају у области шумарства, ловства и рибарства. Осим тога, процењени су највећи трошкови за формирање, опремање и рад чуварске службе уз обезбеђени бруто личног дохода чувара. Ти трошкови у укупној маси износи 34%. Други по величини су процењени трошкови потребни за израду научно истраживачких студија, израду пројеката и њихову реализацију у циљу унапређења заштите и развоја подручја и они износе 28% од укупно процењених трошкова за спровођење Плана управљања. Остали трошкови учествују са 38% од укупно процењених што представља и реалан однос полазећи од до сада уложених финансијских средстава у заштиту и развој СРП „Обедска бара“.

У табели бр.2 процењује се утрошак процењених финансијских средстава по годинама и планираним видовима радова.

Табели бр.2: Процена потребних финансијских средстава за спровођење Плана управљања по годинама (2011-2020 год)

ИЗНОС ПРОЦЕЊЕНИХ ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА												
Ред. број	Област финансирања	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Укупно 2011-2020
6.1.1	Научно истраживачки и образовни рад	2.892.000	3.374.000	4.338.000	5.784.000	7.230.000	6.784.000	9.670.000	3.520.000	2.750.000	1.858.000	48.200.000
6.1.2	Коришћење природних вредности	750.000	1.100.000	1.160.000	1.160.000	1.160.000	1.160.000	1.430.000	1.500.000	1.800.000	2.280.000	13.500.000
6.1.3	Развој и унапређење простора	500.000	900.000	1.500.000	2.000.000	1.500.000	550.000	550.000	-	-	-	7.500.000
6.1.4	Намена и режими коришћења земљишта	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0
6.1.5	Промоција СРП "Обедска бара"	500.000	700.000	1.500.000	1.500.000	1.500.000	1.800.000	1.000.000	500.000	500.000	500.000	10.000.000
6.1.6	Учешће јавности	200.000	200.000	200.000	200.000	200.000	200.000	200.000	200.000	200.000	200.000	2.000.000
6.1.7	Културна баштина	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0
6.2.1	Формирање чуварске службе	1.500.000	2.000.000	11.000.000	10.000.000	7.000.000	6.700.000	5.000.000	5.000.000	5.000.000	5.000.000	58.200.000
6.2.5	Завршетак планираних радова по Пројекту ревитализација и промоција СРП „Обедска бара“	1.200.000	2.000.000	3.500.000	4.700.000	1.500.000	600.000	-	-	-	-	13.500.000
6.2.6	Одржавање ревитализованих станишта и подиг.објеката	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000	10.000.000
6.2.7	Обнављање граница и ознака у резервату	-	-	420.000	-	-	-	-	-	-	-	420.000
	Свега процењени годишњи трошкови	8.542.000	11.274.000	24.618.000	26.344.000	21.090.000	18.794.000	18.850.000	11.720.000	11.250.000	10.838.000	163.320.000

Напомена: Ако се на укупан износ процене и непредвиђени трошкови од 6%, добија се износ од 173.119.200,00 динара (стоседамдесеттримилionaстодевенаестхиљада и двестотина динара)

У табели бр.2. се види да су процењена средства за финансирање Плана управљања највећа у периоду 2013-2017 године. Што је оправдано. Наиме, за тај период се планира опремање и финансирање чуварске службе, израда научних студија и реализација пројеката који проистичу из њих. За преостале године процењени трошкови су приближно исти јер је њихова намена одржавање ревитализованих површина и изграђених инфраструктурних објеката, као и евентуалан завршетак радова који због одређених разлога нису извршени.